

О.Б. Черних
Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського,
Ю.О. Черних, кандидат технічних наук,
доцент
Військовий інститут Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХОДУ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ НА ДВОЦИКЛОВУ ПІДГОТОВКУ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ

У статті на підставі аналізу сучасних концептуальних засад розвитку вищої освіти в Україні, що пов'язані з прийняттям нової редакції Закону України “Про вищу освіту”, аналізу побудови вищої освіти на базі двохступеневої моделі в інших країнах світу викладені пропозиції щодо удосконалення підготовки військових фахівців. Увага зосереджена на формуванні пропозицій стосовно доцільного використання двох рівнів вищої освіти (бакалавр, магістр) під час організації підготовки військових фахівців командного та інженерного профілів. Зазначені пропозиції викладені з урахуванням вимог до рівня знань, умінь, комунікацій, автономності і відповідальності фахівців зазначених кваліфікаційних рівнів. Зроблено висновок, що складність завдань діяльності та зміст компетенцій, якими має оволодіти випускник вищого військового навчального закладу здебільшого відповідають опису шостого та сьомого рівнів за Національною рамкою кваліфікацій України. Це передбачає досить високі вимоги до знань та умінь військового фахівця, до рівня його комунікації та загальної компетентності при виконанні службових обов'язків на первинній посаді у військах, а також відповідальність за результати особистої діяльності та діяльності підлеглих.

Ключові слова: рівні вищої освіти, Національна рамка кваліфікацій, нова редакція Закону України “Про вищу освіту”, військові фахівці, вимоги до компетенцій випускника, схема підготовки.

Постановка проблеми. Розвиток України визначається у загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на права людини, лібералізацію, свободу отримання освіти будь-якого рівня, що є невід'ємним атрибутом громадянського демократичного суспільства.

Інтеграційний процес полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків у Європейському Союзі. Соціально-економічні та політичні зміни в суспільстві, зміцнення державності України, входження її в цивілізоване світове співтовариство неможливі без структурної реформи національної системи вищої освіти, конкурентоспроможності фахівців з вищої освіти. Стратегічні завдання реформування вищої школи України сьогодні вирішуються з урахуванням принципів Болонського процесу, під яким прийнято вважати процес створення країнами Європи єдиного освітньо-наукового простору [1].

Система військової освіти є інтегрованою складовою частиною державної системи освіти України. Тому підготовка військових фахівців

здійснюється на засадах єдиної державної законодавчої та нормативно-правової бази освіти. Освітній процес у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) організовується у відповідності до Закону України “Про вищу освіту” [2], в якому для вищих військових навчальних закладів Міністерства оборони України встановлені ті ж самі освітні рівні вищої освіти, що й для вищих навчальних закладів України.

Протягом останніх років була проведена значна робота щодо приведення організації та змісту підготовки військових фахівців у відповідність до державних і галузевих стандартів вищої освіти, сучасного воєнного мистецтва, бойового застосування Збройних Сил України за визначеними варіантами, обставинами та ситуаціями, досвіду проведення миротворчих операцій, військово-практичної спрямованості навчання у ВВНЗ [3]. Військова освіта як складова загальнодержавної системи вищої освіти поступово переводиться до організації підготовки офіцерських кадрів за двома освітньо-кваліфікаційними рівнями – бакалавра та магістра.

Тому дослідження основних напрямків запровадження принципів Болонського процесу до освітнього процесу вищої військової школи України, з урахуванням нової редакції Закону України “Про вищу освіту”, є актуальною науковою проблемою, що має важливе практичне значення.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Важливе значення для дослідження мають наукові роботи, В. Андрущенко, В. Байденка, В. Беспалька, І. Беха, І. Зязюна, В. Лутая, В. Кременя, Н. Ничкало, В. Петренка, Н. Фоменка та інших. У дослідженнях, що проведені цими науковцями показано, що проблема реформування вищої освіти набуває дедалі більшої актуальності, бо її вирішення не має досконалого вигляду, адже це вимагає повсякчасного збалансування таких трьох вимог, як по-перше, збереження і примноження національних освітніх традицій; по-друге, підпорядкування суспільним, економічним, політичним законам сьогодення у контексті розвитку світових освітніх систем; по-третє здатність або спроба забезпечити рух на випередження, передчувати “тенденції майбутнього”, інноваційність.

У вітчизняній науці проблему розробки концептуальних підходів щодо розвитку військової освіти в Україні досліджували І. Біжан, С. Залкін, А. Зельницький, В. Кортенко, А. Лігоцький, В. Маслов, М. Нецадим, М. Науменко, Б. Олексієнко, Ю. Приходько, В. Радецький, І. Руснак, В. Телелім, П. Ткачук, О. Челпанов, В. Ягупов та ін. Стан системи військової освіти, як складової загальнодержавної системи освіти, тенденції і проблеми її створення, розвитку та трансформації знайшли відображення в ряді наукових праць [3-10]. В зазначених публікаціях висвітлюються концептуальні, теоретико-методологічні засади створення та розвитку освіти, її сучасний стан, притаманні протиріччя та проблеми, основні тенденції становлення та функціонування освітніх систем провідних країн світу (самоорганізація в навчанні фахівців; ступеневість, неперервність,

випереджувальна спрямованість освіти; інтеграція освіти та науки; фундаменталізація, інформатизація, гуманізація, демократизація, стандартизація, технологізація освіти; забезпечення якості освіти та її особистісна спрямованість; єдність навчання та військово-патріотичного виховання; зв'язок з військами; аналіз діяльності випускників; коригування військово-освітнього процесу тощо), управління інноваційним розвитком освітніх систем.

Мета дослідження полягає у визначенні шляхів запровадження основних положень нової редакції Закону України “Про вищу освіту” при організації підготовки військових фахівців.

Виклад основного матеріалу.

В контексті переходу до нової моделі підготовки військових фахівців, що базується на принципах запровадження європейській системи вищої освіти, важливо розуміти, що ж вона собою представляє і як побудована в країнах, для яких є традиційною.

Виходячи з порівняльного аналізу освітніх систем країн світу (табл. 1), структури систем дошкільної, початкової та середньої освіти в країнах, що були проаналізовані, в основному, співпадають [11]. Різниця полягає тільки у змісті та формах навчання. Основні розбіжності у системах освіти існують у структурах вищої освіти. В європейському співтоваристві країн-учасниць Болонського процесу прийняти три структурних ступені (рівні) вищої освіти: перший – бакалаврат (рівень – “бакалавр”), другий – магістратура (рівень – “магістр”) і третій – докторантура (рівень – “доктор філософії”).

Коректними в європейській моделі вищої освіти, в основному, визнані два варіанти організації підготовки: 1) 3 + 2 + 3 та 2) 4 + 1 + 3 роки навчання (бакалаврат + магістратура + докторантура). Крім того, можлива також “підсилена” модель вищої освіти – 4 + 2 + 3 роки навчання. На цей час явно домінує перша модель, хоча практикується також модель з інтеграцією перших двох рівнів (3 + 2 = 5 – “інтегрована магістратура”), коли рівень бакалавра поглинається в процесі магістерської підготовки.

Участь системи вищої освіти України в Болонських перетвореннях має бути спрямована лише на її розвиток і набуття нових якісних ознак, а не на втрату кращих традицій, зниження національних стандартів її якості. Орієнтація на Болонський процес не має призводити до надмірної перебудови вітчизняної системи освіти. Навпаки, її стан треба глибоко осмислити, порівнявши з європейськими критеріями і стандартами та визначити можливості її вдосконалення на новому етапі. При цьому еволюцію системи освіти не слід відокремлювати від інших сфер суспільства. Вона має розвиватися в гармонічному взаємозв'язку з суспільством в цілому, беручи на себе роль його провідника.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз освітніх систем країн світу

Роки	США	Канада	Німеччина	Франція	Великобританія	Італія	Фінляндія	Японія	Китай	Росія	Україна
3/5											
6/7	Початкова освіта (початкова школа)	Початкова освіта (молодша школа)	Початкова освіта (початкова школа)	Початкова освіта (початкова школа)	Початкова освіта – двірочна школа II ступінь – початкова школа	Початкова освіта (початкова школа)	Підготовче навчання в школах (1 рік)	Початкова освіта (початкова школа)	Початкова освіта	Початкова освіта	Початкова освіта (початкова школа)
10/11											
12	Середня освіта (середня школа)	Середня освіта (середня школа)	Середня освіта I рівня (професійна школа) (об'єднана школа) (основна школа)	Середня освіта (коледж)	Загальна середня освіта III-IV ступінь – середня школа	Середня освіта (середня школа)	Основна школа	Середня освіта (молодша середня школа)	Середня освіта I-й рівень (неповна середня школа)	Основна загальна середня освіта	Базова загальна середня освіта (основна школа)
14											
15/16	(старша школа)	(вища школа)		(ліцей)		(середня старша школа)	Повна середня освіта (ліцей)	(старша середня школа)	2-й рівень (повна середня школа)	Повна загальна середня освіта	Повна загальна середня освіта
17/18	Вища освіта (коледж)	Вища освіта (коледж, університет)	Середня освіта II рівня (гімназія)	Вища освіта. Коротка вища освіта	Вища освіта (університет, коледж)		(гімназія)	Вища освіта (коледж)		Вища освіта I-й рівень (неповна вища освіта)	Вища освіта I-й рівень
19/20			Вища освіта (університет)	Тривала вища освіта (університет, вища школа)		Вища освіта I-й цикл	Вища освіта	(університет)	Вища освіта I-й рівень	2-й рівень	
21/22						2-й цикл	Вища освіта	Післядиплом на освіта		3-й рівень	2-й рівень
24/25						3-й цикл			2-й рівень		
26											
27/28											

Нинішня модель військової освіти (тактична ступінь – 4 або 5 років + оперативно-тактична ступінь – 2 роки + ад'юнктура – 3 роки навчання) відрізняється від європейських варіантів за рахунок більших термінів навчання на першому і другому ступенях вищої освіти. Зрозуміло, виконати, в цілому, зазначену вище європейську норму щодо структури ступенів (рівнів) вищої освіти і термінів навчання для системи військової освіти є надто проблематичним. При цьому, окремою проблемою в реалізації цієї норми є проблема визначення суті бакалавра. Проблема представляє особливу важливість в силу того, що згідно з існуючими поглядами фахівців на розподіл ринку праці бакалаври повинні скласти від 70 до 80% усіх випускників ВНЗ. У магістратуру, в ідеалі, мають йти ті особи, які вже мають практичний досвід роботи після здобуття диплома бакалавра. Об'єктивно виникає проблема щодо перегляду існуючої системи підготовки військових фахівців з вищою освітою та її адаптації до схеми “бакалавр – магістр” з урахуванням підходів, які запроваджені новою редакцією Закону України “Про вищу освіту”. Так, зазначеним законом дані нові визначення рівнів вищої освіти, зокрема бакалаврського та магістерського.

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає шостому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Таким чином, при визначенні можливих схем підготовки військових фахівців важливе місце посідають кваліфікаційні вимоги, опис яких здійснюється відповідно до рамок кваліфікацій. Це одна з вимог Болонського процесу на шляху до інтеграції вищої освіти України у європейський та світовий освітній простір. Дану вимогу визначено у постанові Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1341 [12].

Базуючись на європейській рамці кваліфікацій, в Україні розроблено структуру Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК) [12], в якій визначено кваліфікаційні рівні, базу для здобуття кваліфікацій (знання, уміння, комунікація, автономність і відповідальність) та спрямованість компетенцій за кожним з передбачених кваліфікаційних рівнів.

У зазначеній постанові Кабінету Міністрів України затверджено 10 кваліфікаційних рівнів (від 0 до 9), в кожному з яких здійснено дескриптор (опис) загальних вимог до знань, умінь, комунікацій, а також здатності і готовності фахівця автономно виконувати відповідні завдання і нести відповідальність за результати їх виконання.

Аналіз змісту зазначених ієрархічних кваліфікаційних рівнів свідчить про нарощування в кожному наступному з них креативної компоненти – від виконання простих завдань у типових ситуаціях у чітко визначеній сфері роботи під безпосереднім керівництвом – до здатності самостійно визначати та розв'язувати комплексні, соціально значущі проблеми у певній галузі діяльності, що передбачає переосмислення наявних та створення нових системотворчих знань або професійної практики.

Складність завдань діяльності та зміст компетенцій, якими має оволодіти випускник ВВНЗ, здебільшого, відповідають опису шостого, сьомого рівнів за НРК України, що передбачають досить високі вимоги до знань та умінь військового фахівця, до рівня його комунікації та загальної компетентності при виконанні службових обов'язків на первинній посаді у військах, а також відповідальність за результати особистої діяльності та діяльності підлеглих.

Вимоги до знань, умінь, комунікацій, автономності та відповідальності фахівців зазначених кваліфікаційних рівнів наведено у табл.2.

Таким чином, концепція підходу до формування нового Переліку спеціальностей фахівців з вищою освітою за новою структурою повинна передбачати, що центральним елементом визначення характеристики бакалаврата є фактор “придатності бакалавра до працевлаштування”. При цьому, виникає питання: чи в змозі бакалаврат поряд з академічною реалізувати професійну спрямованість підготовки фахівця?

Як показує досвід, 4-х річний бакалаврат дає змогу забезпечувати підготовку фахівців з вищою освітою та професійною кваліфікацією, достатньою для виконання функцій по забезпеченню ефективного застосування сучасних педагогічних методик і технологій, тобто функцій, які виконують у збройних силах командири та фахівці експлуатаційного спрямування, зокрема, інженери – експлуатаційники. Разом з цим, 4 роки навчання в бакалавраті недостатні для підготовки випускників до виконання функцій зі створення нової техніки, синтезу складних технічних систем, розроблення прогресивних технологій та інших завдань творчої, інноваційної діяльності. Підготовка фахівців до виконання таких завдань повинна здійснюватися на другому рівні вищої освіти, тобто в магістратурі, де термін навчання за європейськими стандартами можливий однорічний, півторарічний і дворічний. В Україні існує думка про доцільність введення двох різновидів магістра – “магістр науки” (“магістр-дослідник”) і “магістр за галуззю знань”. “Магістр науки” орієнтується на подальшу науково-дослідну роботу, у той час як “магістр за галуззю знань” – на проектно-конструкторську, технологічну або управлінську роботу, для чого одержує більш прикладну підготовку.

Таблиця 2

Вимоги до знань, умінь, комунікацій, автономності та відповідальності фахівців

Рі- всь	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
6.	Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень	розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності	управління комплексними діями або проєктами, відповідальність за прийняття рішень у цю передбачуваних умовах
	Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності		здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію	відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
7.	Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи	розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування
	Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності	використання іноземних мов у професійній діяльності	відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, відповідальність за навчання інших

При впровадженні структури вищої освіти “бакалавр-магістр”, на думку провідних керівників і фахівців, освітньо-кваліфікаційний рівень “спеціаліст” доцільно трансформувати в залежності від наукової місткості діючих програм підготовки в оновлений рівень бакалавра зі спеціальності або в рівень магістра за галуззю знань. При цьому рівень бакалавра має забезпечувати повну готовність фахівця до професійної праці в певних галузях діяльності, в першу чергу, в експлуатаційній сфері. Рівень магістра за галуззю знань передбачатиме підвищення компетенції бакалавра до виконання творчої діяльності проєктувального, технологічного та управлінського спрямування за галуззю знань (це – “магістр практичного спрямування”) або до виконання інноваційної діяльності науково-дослідного та науково-педагогічного спрямування за фахом (це – “магістр наукового спрямування”).

Висновки. Нині, як відомо, офіцери тактичної ланки готуються у ВВНЗ з освітньо-кваліфікаційним рівнем випускників “спеціаліст” за інтегрованими в неперервний навчальний план програмами підготовки бакалаврів і спеціалістів з термінами навчання 3+1 роки за спеціальностями у напрямі підготовки “Військові науки” або 4+1 років навчання за спеціальностями у цивільних напрямках підготовки. Випускники – офіцери оперативно-тактичної ланки отримують освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр” після 2-х років навчання. Зберігаючи специфіку системи підготовки військових фахівців за умови впровадження структури “бакалавр – магістр” перший рівень вищої освіти “бакалавр” можливо та доцільно ототожнити з підготовкою офіцерів тактичного рівня, а другий рівень “магістр” – з підготовкою офіцерів оперативно-тактичного рівня. Для цього потрібно нормативне перетворення освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст”, в залежності від нинішнього терміну його навчання 4 або 5 років, напрямів і спеціальностей підготовки військових фахівців, в оновлений рівень вищої освіти “бакалавра” і тільки в окремих випадках в рівень вищої освіти “магістр”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали) / За ред. В.Г. Кременя. – Київ-Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. – 114 с.
2. Закон України “Про вищу освіту” / Відомості Верховної Ради, 2014, № 12, ст. 4.
3. *Телелим В.М.* Проблемні питання подальшого розвитку системи військової освіти / В.М. Телелим, Ю.І. Приходько // Збірник наукових праць “Вісник Національного університету оборони України”. – 2012. – № 5 (30). – С. 134–140.
4. *Біжан І.В.* Проблеми та шляхи удосконалення професіоналізації військових фахівців / І.В. Біжан // Наука і оборона. – 2000. – № 4. – С. 24–28.
5. *Нещадим М.І.* Військова освіта в Україні: історія, теорія, методологія, практика: [монографія] / М.І. Нещадим. – К.: ВПЦ “Київськ. університет”, 2003. – 852 с.
6. *Науменко М.І.* Військова освіта України: стан, проблеми, перспективи інноваційного розвитку / М.І. Науменко // Наука і оборона. – К.: МОУ, 2009. – №2. – С. 24–32.

7. Приходько Ю.І. Концептуальні засади розвитку військової освіти України / Ю.І. Приходько // Збірник наук. праць “Військова освіта”. – К.: МО України. – 2008. – № 1(21). – С. 126–138.

8. Телелим В.М. Підготовка військових фахівців в контексті сучасних форм і видів збройної боротьби / В.М. Телелим, Ю.І. Приходько // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2013. – № 42. – С. 198–210.

9. Черних Ю.О. Військова освіта України: стан, проблеми, перспективи інноваційного розвитку / Ю.О. Черних // Збірник наукових праць ЖВІНАУ. – 2011. – № 4. – С. 13–21.

10. Ягунов В.В. Теорія і методика військового навчання: монографія / В.В. Ягунов. – К.: Тандем, 2000. – 380 с.

11. Арефьев О.Н. Зарубежные системы образования: национальные особенности и направления развития: [учебн. Пособие] / О.Н. Арефьев, Г.Д. Бухарова. – Екатеринбург: Изд. Рос. гос. проф.-пед. ун-та, 2004. – 357 с.

12. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341.

О.Б. Черных Национальный университет
обороны Украины имени Ивана
Черняховского,

Ю.А. Черных, кандидат технических наук,
доцент

Военный институт Киевского национального
университета имени Тараса Шевченко

ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕХОДА СИСТЕМЫ ВОЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ НА ДВУХЦИКЛОВУЮ ПОДГОТОВКУ ВОЕННЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

В статье на основании анализа современных концептуальных принципов развития высшего образования в Украине, которые связаны с принятием новой редакции Закона Украины “О высшем образовании”, анализа построения системы высшего образования на базе двухуровневой модели в других странах мира изложены предложения по усовершенствованию подготовки военных специалистов. Внимание сосредоточено на формировании предложений по целесообразному использованию двух уровней высшего образования (бакалавр, магистр) при организации подготовки военных специалистов командного и инженерного профилей. Предложения изложены с учетом требований к уровню знаний, умений, коммуникаций, автономности и ответственности для специалистов этих квалификационных уровней. Сделан вывод, что сложность заданий деятельности и содержание компетенций, которыми должен овладеть выпускник высшего военного учебного заведения, в основном, отвечают описанию шестого и седьмого уровней Национальной рамки квалификаций Украины. Это предусматривает достаточно высокие требования к знаниям и умениям военного специалиста, к уровню его коммуникации и общей компетентности при выполнении служебных обязанностей на первичной должности в войсках, а также ответственность за результаты личной деятельности и деятельности подчиненных.

Ключевые слова: уровни высшего образования, Национальная рамка квалификаций, новая редакция Закона Украины “О высшем образовании”, военные специалисты, требования к компетенциям выпускника, схема подготовки.

O. Chernykh National Defence University of
Ukraine name after I. Cherniahovsky;
J. Chernykh, candidate of technical sciences,
Associate Professor
Military institute of the Kyiv national university
name after Taras Shevchenko

THE PROBLEMS OF TRANSITION MILITARY EDUCATION SYSTEM FOR TWO-CYCLE TRAINING OF MILITARY SPECIALISTS

In the article on the basis of analysis of modern conceptual principles of higher education in Ukraine development, that is related to the acceptance of new release of Ukraine Law "About higher education", analysis of construction the system of higher education on the base of two-tier model in other countries of the world expounded suggestion on the improvement of preparation of military specialists. Attention is concentrated on forming of suggestions on the expedient using of two levels of higher education (bachelor, master's degree) for organization of preparation of military specialists (command and engineer profiles). Suggestions are expounded taking into account requirements to the level of knowledge, abilities, communications and responsibility for specialists. Drawn conclusion, that complication of tasks of activity and maintenance of competences the graduating student of higher military educational establishment must that seize, in basic, answer description of sixth and seventh levels of the National scope of qualifications of Ukraine. It envisages rigorisms enough to knowledge and abilities of military specialist, to the level of his communication and general competence at implementation of official duties on primary position in troops, and also responsibility for the results of the personal activity and activity of inferiors.

Keywords: levels of higher education, National scope of qualifications, new release of Ukraine Law "About higher education", military specialists, requirements to the competences of graduating student, chart of preparation.